

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Орленко Марини Володимирівни

«Інституціоналізація молодіжних громадських організацій у сучасному політичному процесі України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси

Актуальність обраної теми.

Тема дисертаційної роботи М. В. Орленко є актуальною та науково ваговою, що зумовлено низкою чинників, серед яких суспільно-політичні трансформації в Україні, що тісно пов'язані з інституціоналізаційними процесами; зміна зовнішньополітичного курсу; поширення закордонних грантів й програм, а також усвідомлення молоддю своєї значущості та необхідності для розвитку не лише молодіжної сфери, а й країни загалом.

Дисертант наголошує на тому, що для розвитку молодіжних структур та розбудови демократичного громадянського суспільства, інтегрованого до європейського співтовариства, державі необхідно сприяти консолідації та структуруванню молодіжного руху на засадах спрямованості, єдності та становлення «модерної» української нації. Варто також орієнтувати молодіжні організації на вирішення конкретних проблем молоді в межах соціального партнерства з державною владою.

Автором обґрунтовано, що, незважаючи на наявність у науковому обігу значної кількості досліджень, присвячених саме питанням політичної діяльності молоді в сучасній Україні, доцільно більше уваги приділити процесу створення молодіжних громадських організацій, затвердженню їхніх статусів і ролей, дослідженню їхніх інтересів, цілей та проблем, у результаті вияву яких виникає система, що здатна діяти в напрямі задоволення певних суспільно-політичних потреб молоді.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Систематизація наукових фактів у дисертаційному дослідженні М. В. Орленко здійснюється шляхом використання загальнонаукових та спеціальних методів, а саме : порівняльно-

історичний метод надав можливість здійснити порівняння напрямів діяльності молодіжних громадських організацій у різний історичний період їхнього розвитку. У дослідженні взаємозв'язку між політичними явищами та подіями, а також філософських категорій та понять у політологічному контексті застосовувався синергетичний метод. Під час розгляду молодіжних громадських організацій як частини загального молодіжного руху було використано аналітико-синтетичний та системний методи. Структурно-функціональний метод став у нагоді під час визначення ролі та місця молодіжних громадських організацій як соціального інституту в сучасному політичному процесі в Україні. Інституційний метод було використано для аналізу молодіжних громадських організацій як інституту громадянського суспільства.

Крім того, участь дисертанта в численних молодіжних заходах (на місцевому, обласному та національному рівнях) виявила необхідність використання методу прямих спостережень, що надало можливість глибше проаналізувати молодіжні ініціативи та обґрунтувати висновки щодо їхнього впливу на державну молодіжну політику в Україні.

Наукова та практична цінність дисертаційного дослідження в цілому і, зокрема основних теоретико-методологічних положень, належним чином обґрунтовані та доведені. Мета та сформульовані завдання дослідження, а також вироблена на їх основі структура роботи за своїм змістом охоплює більшість аспектів щодо процесу інституціоналізації молодіжних громадських організацій у сучасному політичному процесі в Україні.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів. Зміст дисертації, наукові публікації та автореферат дає підставу зробити висновок про достовірність та новизну наукових положень, що відображають особистий внесок автора у розробку шляхів активізації політичної участі молодіжних громадських організацій у сучасній Україні з урахуванням європейського досвіду.

Комплексний характер дисертаційної роботи обумовив опрацювання значної джерельної бази та літератури і створив основу для аналізу становлення

молодіжних громадських організацій як соціального інституту громадянського суспільства.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації базуються на використанні наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Заслугове на схвалення широка джерельна база дослідження, що формується зі значного кола нормативно-правових актів, статистичних матеріалів, матеріалів періодичних видань та засобів масової інформації, газет державної й регіональної спрямованості; довідкових видань, що складають основу для аналізу становлення молодіжних громадських організацій як соціального інституту громадянського суспільства. Також компонентами джерельної бази дисертації є наукові доробки – монографії, колективні дослідження, збірки наукових праць тощо.

Автор виявив вміння самостійного аналізу значного кола теоретичного матеріалу, узагальнення джерельної бази, формування самостійних суджень.

Дисертаційна робота Орленко М. В. є актуальною, логічною, що відображає внутрішню структуру наукової проблеми дослідження. Структура, що складається з трьох розділів та семи підрозділів, дозволяє автору оптимальним чином розкрити основні завдання дослідження та вдало продемонструвати взаємозв'язок його окремих елементів.

Зміст дисертації містить низку актуальних науково обґрунтованих положень, що заслуговують на обговорення.

Так, у **вступі** дисертації автором сформульовано науковий апарат дослідження: об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано методи дослідження, визначено основні положення, які відображають наукову новизну одержаних результатів.

У **першому розділі** дисертаційної роботи розглянуто стан наукової розробки проблеми, джерельну базу та категоріальний апарат дослідження. Дисертант звертає увагу на теоретичні розробки сучасних українських учених і науковців, пов'язані з узагальненням потреб, інтересів та позиції молоді, з одного боку, та проблем молоді й молодіжних громадських організацій, з іншого.

Обґрунтовано, що за сучасних умов розвитку України проблематика інституціоналізації молодіжних громадських організацій та їхньої участі в політичному процесі в Україні набуває актуальності з точки зору як теоретичного аналізу, так і практичної реалізації. Тенденції світового та європейського розвитку зорієнтовані на надання молодіжним громадським організаціям ширших можливостей для участі в політичному процесі, зокрема у процесі прийнятті важливих суспільно-політичних рішень.

У другому розділі дисертації «Інституціоналізація молодіжних громадських організацій та специфіка їх участі в політичному процесі України» автором висвітлено питання формування молодіжних громадських організацій України та визначено витoki процесу інституціоналізації молодіжних громадських організацій в громадянському суспільстві.

Дисертантом обґрунтовано, що молодіжні громадські організації не завжди створюються в результаті самодіяльності та ініціативи молоді (демократична інституціоналізація). Створення їх може бути ініційоване як державою, так і політичними партіями, громадськими об'єднаннями тощо (авторитарна інституціоналізація). Але передумовою заснування молодіжних громадських організацій на сьогодні є спільність тих чи інших інтересів, задля досягнення яких молодь об'єднується в організації (змішана інституціоналізація).

До того ж, у роботі висвітлено класичні форми участі молодіжних громадських організацій у політичному процесі в Україні, а з поширенням інтернет-технологій та вільного доступу до них – виникнення різноманітних форм віртуальної політичної участі.

Третій розділ роботи **«Напрями розширення політичної участі молодіжних громадських організацій в Україні на сучасному етапі розвитку»** присвячено вивченню динаміки політичної участі молодіжних громадських організацій України та визначенню шляхів активізації їхньої політичної участі в сучасній Україні з урахуванням європейського досвіду.

Автором доведено, що в процесі діяльності переважної більшості молодіжних громадських організацій спостерігається як позитивна так і негативна динаміка, вони значно залежать як від політичних реалій життя

країни, так і від кадрового підбору їхніх лідерів.

Розкрито питання залученості молодіжних громадських організацій до молодіжного європейського руху задля переосмислення та адаптації найбільш вдалих і передових європейських технологій та методів роботи з молоддю в українську практику.

У роботі проаналізовано основні моделі молодіжної політики країн Європейського Союзу та визначено головні принципи європейської молодіжної політики, основні з яких: свобода дій молодого покоління, здобуття молоддю професійної освіти, її саморозвиток, активізація співпраці між різними молодіжними об'єднаннями, формування сприятливого середовища для розвитку молоді тощо.

Дисертантом у ході дослідження було запропоновано рекомендації стосовно шляхів активізації участі молодіжних громадських організацій у сучасному політичному процесі в Україні.

Важливість результатів досліджень для науки та практики.

Грунтовність проведеного дослідження дозволила автору дійти суттєвих висновків, які відповідають поставленим науковим завданням і набувають вагомості для українських наукових та державних кіл.

Тематика роботи є актуальною й перспективною для організації «круглих» столів, семінарів і конференцій всеукраїнського та міжнародного масштабів. Крім того, основні матеріали й висновки дисертаційної роботи можуть використовуватися науково-педагогічними працівниками в освітньому процесі.

Повнота отриманих результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження знайшли відображення в 13 наукових працях, із них: 8 статей у фахових українських виданнях з політичних наук, 1 праця в закордонному виданні та 4 – у тезах наукових конференцій. Результати роботи відображено в публікаціях у достатній мірі.

Оцінка змісту дисертації, її мови та завершеності в цілому.

Зміст дисертаційної роботи відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертаційних робіт такого рівня. Автореферат за змістом

відображає текст дисертації. Дисертаційна робота написана діловою українською мовою з науковим стилем її викладу та використанням спеціальної термінології. Стилiстичне оформлення визначається логiчною яснiстю, точнiстю та високим теоретико-методичним рiвнем висвiтлення аналізованих питань. Хоча молодим науковцям слiд вчитися писати просто про складнi науковi проблеми, щоб такi актуальнi питання i здобутки науки були цiкавi широкiй аудиторiї.

Заслугують позитивної оцiнки висновки дисертацiї, якi в повнiй мiрi вiдображають поставленi у вступi завдання та чiтко й змiстовно вiдображають викладений в роботi матерiал.

Не применшуючи загалом позитивного враження вiд дисертацiйної роботи М. В. Орленко, разом iз тим можна висловити зауваження та побажання з приводу ряду її дискусивних положень.

1. Автору варто було б чiткiше визначити та обгрунтувати хронологiчнi рамки дисертацiйного дослiдження. Окреслений автором перiод в рамках даного дослiдження, на нашу думку, значно широкий.

2. Дисертанту варто було бiльш детально обгрунтувати перiодизацiю етапiв становлення молодiжних громадських органiзацiй в Українi, що, на думку автора, значно пов'язана з полiтико-правовими перетвореннями та розвитком демократичних процесiв в Українi.

3. Дисертанту доцiльно було узагальнити критерiї, за якими, на думку автора, визначається ступiнь ефективностi молодiжної полiтики в країнах Європейського Союзу щодо активiзацiї дяльностi молодiжних громадських органiзацiй у сучаснiй Українi.

4. Список використаних джерел потребує доповнення останнiми науковими публiкацiями вiтчизняних та зарубiжних авторiв з проблем становлення та функцiонування молодiжних громадських органiзацiй у сучасному полiтичному процесi в Українi.

Водночас, висловленнi зауваження не позначаються на сутностi основних положень та результатiв дисертацiйного дослiдження i суттєво не впливають на загальну високу оцiнку поданої до захисту роботи. Висновки i положення, що

винесено на захист, є доведеними й обґрунтованими належним чином. Дисертація є завершеним та самостійним дослідженням, яке в повному обсязі вирішує поставлені наукові завдання.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота **Орленко Марини Володимирівни** «Інституціоналізація молодіжних громадських організацій у сучасному політичному процесі України» за змістом, формою викладення та досягнутими результатами є оригінальним авторським дослідженням, що відповідає вимогам п. 9, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами), а її автор Орленко Марина Володимирівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 - політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент:

кандидат політичних наук,
доцент кафедри управління проектами
та загальнофахових дисциплін
Державного вищого навчального закладу
«Університет менеджменту освіти»
НАПН України, м. Київ

Т. О. Букорос

